IL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum it-12 ta' Novembru 2019

Appell numru 145 tal-2019

Il-Pulizija
vs
Brian ZAMMIT

Il-Qorti:

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar is-6 ta' Mejju 2019 fil-konfront ta' Brian ZAMMIT, karta tal-identità bin-numru 313375M li flimkien ma' Carmelo ZAMMIT ġie mixli:

   Talli bejn Lulju 2013 u Novembru 2013 fiż-Żejtun, ġiegħlu annimal isofri uġigħ, tbatija jew dwejjaq mingħajr bżonn, kif ukoll abbandunaw l-istess annimal.

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, wara li rat l-imputazzjoni miġjuba kontra l-appellant, stqarret is-segwenti:

Rat in-Nota tal-Avukat Ġenerali datata għaxra (10) ta' Settembru elfejn u erbatax (2014) fejn huwa ta l-kunsens sabiex dawn il-proċeduri jiġu trattati b'mod sommarju;

Semgħet il-provi kollha inkluż it-trattazzjoni tal-partijiet;

Ikkunsidrat:

Illi l-fatti ta' dan il-każ huma fil-qosor dawn li ġejjin. Illi l-imputati qegħdin jiġu akkużati talli bejn Lulju u Novembru tal-elfejn u tlettax (2013) huma kkawżaw sofferenza lill-annimal ossija żiemel kif ukoll li abbandunaw dan l-annimal bil-konsegwenza li dan ġie eventwalment imraqqad.

Illi din il-Qorti semgħet numru ta' xhieda fosthom PS 827 Edward Grech fejn huwa kien l-uffiċjal li ħa r-rapport magħmul mill-imputat Carmelo ZAMMIT nhar id-dsatax (19) ta' Novembru elfejn u tlettax (2013) (a fol. 20 tal-atti – Dok EG1) fejn huwa rraporta li dan kellu żiemel ġo għalqa u dan ma setax jaċċedi għalih għaliex l-imputat l-ieħor Brian ZAMMIT kien għalaqlu x-xatba sa mill-għaxra (10) ta' Lulju tal-istess sena. Carmelo rraporta wkoll illi kien hemm ftehim bejnu u Brian li dan tal-aħħar kellu jitma' l-annimal u jtih jixrob u għal dan il-għan Carmelo kien iħalli l-ikel wara x-xatba sabiex Brian ikun jista' jitimgħu iżda għal xi raġuni dan qal li ż-żiemel ġie maltrattat. Carmelo rraportalu wkoll illi għall-ħabta ta' Ottubru dan kien taha lil Brian speċi ta' kutra għaż-żwiemel għal kontra l-kesħa iżda għal xi raġuni dan ma għamilhiex u bil-konsegwenza li ż-żiemel kellu jitraqqad wara li ġew tal-Animal Welfare.

Is-surġent jgħid ukoll illi meta ġie mitkellem Brian ZAMMIT dan kien qallu li huwa kien jitma' lil dan iż-żiemel iżda meta Carmelo kien tah il-kutra dan ma kienx libbishielu għaliex ftit qabel kien bagħat ittra bl-avukat lil Carmelo fejn kien intimah sabiex ineħħi ż-żiemel minn hemm iżda dan ma kienx għamel hekk. Is-surġent jgħid ukoll illi ma kienx jiftakar li dan iż-żiemel kellu xi stalla biex jistkenn iżda dan kien jgħix ġo paddock.

Semgħet ukoll lil Christopher Saliba li kien jaf ir-razzett ben tajjeb għaliex kien trabba hemmhekk u jgħid illi fl-antik kulħadd li kellu r-raba' hemmhekk kien jidħol minn dik ix-xatba sakemm ma ġie l-imputat Brian ZAMMIT fl-aħħar erba' (4) snin qabel l-inċident. Huwa jgħid ukoll illi dan Brian ZAMMIT kien għalaq ix-xatba fil-ħmistax (15) ta' Lulju elfejn u tlettax (2013) bil-konsegwenza li z-ziju tiegħu Carmelo ZAMMIT ma setax ikollu aċċess għall-annimali tiegħu u għall-paddock u l-kamra li kien

hemm magħha sabiex jidħlu ż-żwiemel fihom. Huwa jgħid li minħabba dan kien hemm diversi rapporti l-pulizija. Ix-xhud ikkonferma li Carmelo ZAMMIT kien jagħti l-ikel lil Brian sabiex jitma' ż-żiemel iżda ma jafx jekk qattx kien jitimgħu.

Xehdet ukoll Tessie Zahra li tiġi familjari tal-imputati iżda li xorta waħda għażlet li tixhed wara li ngħatat id-dritt li ma tixhidx, u tgħid illi hija wkoll għandha r-raba fil-post imsemmi u tgħid illi minn meta kien ġie joqgħod l-imputat Brian ZAMMIT dan għalaq ix-xatba u ħadd ma seta' jgħaddi minn hemm aktar. Hija tgħid illi hi u t-tifel tagħha flimkien ma' Carmelo ZAMMIT kienu jlestu l-ikel lil dan iż-żiemel sabiex iħalluh wara x-xatba biex Brian ZAMMIT jagħlfu iżda dawn ma jafux jekk effettivament kienx itih jiekol jew le. Hija tgħid illi darba waħda dan iż-żiemel intelaq mal-art u miet. Ix-xhud ikkonfermat li saru diversi rapporti u kawża l-Qorti kontra Brian ZAMMIT sabiex tinfetaħ din ix-xatba.

Xehed ukoll Anthony Zammit li hu missier l-imputat Brian ZAMMIT kif ukoll hu l-imputat l-ieħor Carmelo ZAMMIT fejn wara li ngħata d-dritt li ma jixhidx minħabba l-parentela huwa xorta waħda ried jixhed. Huwa jgħid illi x-xatba inkwistjoni kien għalaqha t-tifel tiegħu Brian sabiex ma jidħollu ħadd u dan fuq struzzjonijiet tiegħu. Huwa jgħid li dan iż-żiemel li kien tal-imputat l-ieħor Carmelo ZAMMIT kien itih biss il-landa tal-ġwież u daqshekk. Ma kienx jagħmillu xejn aktar. Huwa jgħid ukoll illi huwa ma kienx ta l-opportunita' lil ħuh Carmelo sabiex imur jieħu ħsieb lil dan iż-żiemel. Huwa jgħid ukoll illi l-imputat Carmelo ZAMMIT kellu żewġt iżwiemel u seta' faċilment ħa dan iż-żiemel ukoll kif għamel bl-ieħor.

Xehed ukoll Dr. Duncan Chetcuti Ganado li kien jaħdem fid-Dipartiment tal-Biċċerija fejn dan xehed li kien ġie mgħajjat, flimkien mad-Dipartiment tal-Ħarsien tal-Annimali sabiex jintervjenu meta ż-żiemel kien qiegħed imut. Huwa jgħid illi meta daħal wara x-xatba sab iż-żiemel li kien deher vera bagħtut, kien qisu kellu xokk termiku fejn kellu t-temperatura ħafna aktar baxxa mis-suppost minbarra l-fatt li kien mgħaddam u muġugħ. Huwa għalhekk avża li dan iż-żiemel kellu jitraqqad. Ix-xhud esebixxa rapport li jinsab esebit fl-atti u mmarkat bħala Dok. DCG1 (fol. 42). Huwa fil-fatt jirrelata f'paġna tlieta (3) tar-rapport tiegħu li "the fact that this animal was lying on the floor, unable to get up was only the net result of a long period of neglect . . .".

Xehdet ukoll Elaine Galdes mid-Dipartiment tal-Ħarsien tal-Annimali fejn fost l-oħrajn qalet li "ż-żiemel kien mixħut mal-art ma setax iqum, bloated ħafna, l-coat kien tant maħmuġ, kien qiegħed f'agunija, kien jidher li mhux ser iqum, kien qed jipprova imma insa ma kienx se jqum minn hemm. . . . Kienu selħiet qodma, kienu jidhru li kienu selħiet qodma, kellu mall-elbow, kellu anka taħt għonqu, kien jidher li ma kienx qiegħed miżmum

sew allura tlabna l-għanja tal-veterinarju." (Dok. IG1 – a fol. 52) Ix-xhud ikkonfermat illi ġiet tiftaħ ix-xatba il-mara ta' Brian ZAMMIT u ċioe' Josianne ZAMMIT imbagħad ġie r-raġel tagħha.

Xehed l-imputat Brian ZAMMIT fejn qal li dan iż-żiemel kien ilu xi sena u nofs hemm iżda huwa kien għalaq ix-xatba xi tmien xhur. Huwa jgħid illi dan iż-żiemel minn dejjem kien maħqur u fil-fatt kien għamel rapport dwar dan iżda qatt ma sar xejn. Fil-fatt dan iż-żiemel ma kellux fejn jistkenn imkien. Huwa jgħid li meta għalaq ix-xatba kien għamel rapport mal-pulizija sabiex jitneħħa dan iż-żiemel iżda qatt ma sar xejn. Fil-fatt l-imputat l-ieħor ħa xi affarijiet oħra iżda l-dan iż-żiemel ma ħadux. Huwa jgħid ukoll illi l-ko-imputat l-ieħor kien iħallilu naqra ikel ġo landa u l-anqas kien iħalli ilma jew tiben.

Ġew esebiti serje ta' rapporti bejn il-partijiet mill-Ispettur Johann Fenech (Dok. JF8 et seq).

Xehed ukoll Dr. Matthew Brincat li kien l-avukat tal-imputat Carmelo ZAMMIT li wara li ġie eżentat mis-sigriet professjonali kkonferma l-kwereli kollha magħmulin mill-istess klijent tiegħu u dawn kienu jirrigwardjaw ukoll l-istat ta' dan iż-żiemel.

Ġiet esebita sentenza mogħtija minn din il-Qorti presjeduta mill-Maġistrat Audrey Demicoli datata ħamsa u għoxrin (25) ta' Ottubru elfejn u tmintax (2018) fejn ġie deċiż li l-imputat Brian ZAMMIT f'dawk il-proċeduri ma kienx instab ħati ta' ragion fattasi a rigward l-għeluq tax-xatba inkwistjoni.

Ikkunsidrat:

Illi ma ġiex ikkontestat il-fatt li Brian ZAMMIT kien dak li sakkar ix-xatba inkwistjoni u dan bil-konsegwenza li ħaddieħor, inkluż il-ko-akkużat Carmelo ZAMMIT u familjari tiegħu, ma setgħu jidħlu oltre din ix-xatba.

Illi huwa risaput u mhux ikkontestat, anke mid-dokumenti ippreżentati, illi dan iż-żiemel kien proprjeta' ta' Carmelo ZAMMIT.

Illi huwa risaput ukoll illi dan iż-żiemel miet minħabba stat ħażin ħafna ta' malnutriment u ġrieħi u anke ta' abbandun totali ta' saħħet dan iż-żiemel. Dan ġie ampjament ippruvat permezz ta' diversi xhieda bħal veterinarju u l-ħaddiema tad-Dipartiment tal-Ħarsien tal-Annimali li anke esebew ritratti tal-annimal mejjet li juru stat ta' abbandun kbir kif ukoll li kien irqiq.

Illi ġie ritenut ukoll u mhux ikkontestat illi Carmelo ZAMMIT jew familjari tiegħu kienu jħallu landa żgħira kulljum ta' ikel sabiex dan iż-żiemel jiġi mitmum u dan wara ftehim li sar mal-imputat Brian ZAMMIT.

Illi mix-xhieda ta' Brian ZAMMIT, dan kien konxju tal-fatt illi dan l-ammont ta' ikel ma kienx biżżejjed għal dan l-annimal iżda xorta waħda ma għamel xejn aktar. Illi pero' ħareġ ukoll illi huwa kien għamel rapport li ż-żiemel ma kienx fi stat tajjeb fl-istess perjodu meta huwa għalaq ix-xatba.

Illi din il-Qorti ma tistax tifhem kif l-imputat Carmelo ZAMMIT kien ħa xi affarijiet meta tah iċ-ċans Brian ZAMMIT u dan meta għalaq ix-xatba u ma ħax l-istess żiemel. Dan forsi sabiex juża dan iż-żiemel bħala skuża fil-futur f'xi forum legali a vantaġġ tiegħu? Jew forsi huwa veru li dan iż-żiemel ma kienx fi stat tajjeb ta' saħħa kif kien qal Brian ZAMMIT u ħallieh hemm apposta forsi jiġri dak li fil-fatt ġara u jkun jista' jwaħħal fl-istess Brian ZAMMIT?

Fi kwalunkwe każ din il-Qorti tikkundanna l-atteġġjament taż-żewġ imputati għaliex fil-każ ta' Brian ZAMMIT huwa kellu kontroll fuq is-sitwazzjoni u seta' jara li dan iż-żiemel kien sejjer lura. Huwa kien konxju li dan iż-żiemel ried ikun ikkurat mill-feriti li kellu, mimxut kulljum bħal kull żiemel u affarijiet oħra bażiċi għal dawn it-tip ta' annimali iżda għażel li jagħlaq għajn waħda u ma jagħmel xejn u dan għaliex dan iż-żiemel ma kienx tiegħu. Huwa kellu żewġ triqat: jew li jagħtih jiekol sew hu u jikkurah kif suppost jew li jara li dan iż-żiemel imur għand is-sid tiegħu. Iżda dan ma sarx.

Illi f'dan ir-rigward qed jiġi kkwotat dak li qalet il-Qorti tal-Kassazzjoni Taljana rapportata fil-Codice Penale e delle Leggi penali speciali (Annotato con La Giurisprudenza 2012) f'paġna 287 fejn kienet qed tiddibatti fuq il-culpa u fejn din irriteniet is-segwenti:
"il giudice deve, altresi', accertare, sulla base di indici di rimproverabilita' ed evitabilita', che una condotta appropriata avrebbe evitato l'evento, in quanto non sarebbe razionale pretendere un comportamento comunque inidoneo ad evitare il risultato antigiuridico". (Cass. Pen., 12 Ottobre 2007, n. 37606)

A rigward l-imputat Carmelo ZAMMIT, dan naqas ukoll permezz ta' azzjoni omissiva passiva tiegħu u dan għaliex kif ingħad hawn fuq huwa (għal xi raġuni li jaf hu biss) ħallieh f'post fejn kien diġa' ngħata ċ-ċans li jneħħieh iżda li għażel li jħallieh hemm. Bħala sid ta' żwiemel huwa jaf ben tajjeb li żiemel għandu bżonn ta' attenzjoni partikolari kuljum mhux kemm wieħed jagħtih jiekol biss u għalhekk li kieku riedlu l-ġid ma kien qatt iħallih hemmhekk u jafda f'persuna li magħha kien hemm diversi kwereli kontrih u saħansitra daħlu l-Qorti.

Illi f'dan ir-rigward l-istess Qorti ta' Kassazzjoni Taljana kkwotata fl-istess ktieb f'paġna 288 u 289 saħqet fuq il-prevedibilita' tal-event dannuż mill-aġent a rigward ommissjoni u qalet is-segwenti:

> *"... ovvero la possibilita' di riconoscere il pericolo che ad una data condotta possa conseguire la realizzazione dell'evento considerato, l'accertamento della prevedibilita' in concreto dell'evento richiede una valutazione "ex ante", giacche' non puo' essere addebitato all'agente modello di non avere previsto un evento che, in base alla conoscenza che aveva o che avrebbe dovuto avere, non poteva prevedere, finendosi, diversamente opinando, con il costruire una forma di responsabilita' oggettiva. (Cass. Pen., 1 maggio 2011, n. 26653)"*
>
> Din il-Qorti kompliet tgħid ukoll f'sentenza oħra:
> ***"In tema di delitti colposi, nel giudizio di "prevedibilita'", richiesto per la configurazione della colpa, va considerata anche la sola possibilita' per il soggetto di rappresentarsi una categoria di danni sia pure indistinta potenzialmente derivante dalla sua condotta. (Cass. Pen., 19 giugno 2008, n. 40785)"***
>
> Illi għaldaqstant iż-żewġ imputati bl-għaġir tagħhom omissiv attiv u omissiv passiv għandhom jinstabu ħatja ta' moħqrija taż-żiemel kif ukoll għall-abbandun tiegħu kkawżat b'dan l-għaġir.

Kien għal dawn il-motivi li wara li rat l-artikolu 8(2)(3)(4) u l-artikolu 45(1)(a) (kif kien in vigore qabel ma ġie emendat fl-2014) tal-Kapitolu 439 tal-Liġijiet ta' Malta sabet lill-imputati Carmelo ZAMMIT u Brian ZAMMIT ħatja tal-akkuża kif dedotta kontrihom u kkundannathom għall-ħlas ta' multa ta' ħamest elef ewro (€5,000) kull wieħed.

3. Illi minn din is-sentenza Brian ZAMMIT interpona appell permezz ta' rikors datat 22 ta' Mejju 2019 li permezz tiegħu talab lil din il-Qorti jogħġobha:

> Tvarja s-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali fis-6 ta' Mejju 2019 fis-sens illi:
> i) tħassarha, tirrevokaha u tikkaċellaha fejn din sabet lill-appellant ħatja ta' l-akkużi kif dedotti kontra tiegħu u fejn ikkundannatu għall-ħlas ta' multa ta' ħamest elef ewro (€5,000) u tikkonferma l-bqija tas-sentenza jew,
> ii) alternattivament, jekk din il-Qorti tħoss illi m'hemmx lok li l-appellant jiġi liberat minn kull imputazzjoni u ħtija allura tvarja l-istess sentenza imsemmija fis-sens illi tħassar, tikkanċella u tirrevoka dik il-parti tas-sentenza fejn l-appellant ġie kkundannat għall-ħlas ta' multa ta' ħamest elef

ewro (€5,000) u tinfliġġi piena aktar mita fiċ-ċirkostanzi u tikkonferma l-bqija tas-sentenza,
u dan taht dawk il-provedimenti li jidhrilha xierqa u opportuni.

Dan wara li saħaq is-segwenti: -

Illi l-ewwel Qorti għamlet apprezzament ħażin tal-liġi u tal-fatti meta sabet ħtija fiż-żewġ akkużati. Fil-fatt qed jiġi sottomess umilment illi l-ewwel Qorti kellha ssib ħtija biss fl-akkużat Carmelo ZAMMIT.

Illi l-ewwel Qorti fehmet x'kien qiegħed jagħmel l-akkużat Carmelo ZAMMIT meta ħalla ż-żiemel fil-paddocks in kwistjoni filwaqt illi ħa xi affarijiet oħra u addirittura żiemel ieħor fl-istess paddocks. Fil-fatt l-ewwel Qorti tenniet hekk:

"Illi din il-Qorti ma tistax tifhem kif l-imputat Carmelo ZAMMIT kien ħa xi affarijiet meta taħ iċ-ċans Brian ZAMMIT u dan meta għalaq ix-xatba u ma ħax l-istess żiemel. Dan forsi sabiex juża dan iż-żiemel bħala skuża fil-futur f'xi forum legali a vantaġġ tiegħu? Jew forsi huwa veru li dan iż-żiemel ma kienx fi stat tajjeb ta' saħħa kif kien qal Brian ZAMMIT u ħallieh hemm apposta forsi jiġri dak li fil-fatt ġara u jkun jista' jwaħħal fl-istess Brian ZAMMIT?"

Illi għalhekk jirriżulta illi l-ewwel Qorti aċċettat it-teżi ta' l-appellant u ċioe illi l-akkużat Carmelo ZAMMIT kien ħalla ż-żiemel fil-paddock in kwistjoni b'pika u nonostante li seta' jobsor x'ser jiġri.

Illi minn ħarsa lejn ix-xhieda li ta l-Ispettur Johann J. Fenech nhar it-23 ta' Mejju 2016 wieħed jieħu stampa ta' dak li stqarrew l-akkużati a tempo vergine. L-Ispettur qal hekk:

"Dan (Brian ZAMMIT) qalli pero' illi missieru rċieva ittra mingħand il-Lands fejn qallu li dawk l-istalel fuq din l-art kienu illegali u kellu jneħħihom fejn kien iż-żiemel. Bissa imma ma setax ineħħihom kollha għax kellu ż-żiemel hemmhekk. Dana qalli li kien wissa lil Carmelo biex iż-żiemel speċi jneħħih u anke qal li kienu btbagħtu xi ittri bejn l-avukati tagħhom speċjalmetn minżabba s-saħħa taż-żiemel kif ukoll biex jitneħħa, pero dan qatt ma tneħħa u fil-fatt imbagħad kellu jitraqqad..."[1]

Illi mbagħad fl-istess xhieda nsibu s-segwenti:

"Jien għadtlu għalfejn speċi illi rajt li sakkarlek il-gate u dan għalfejn ma neħħejtx iż-żiemel u għafmiltu f'post fejn tkun tista' iktar tieħu ħsiebu sew u hu qalli: Le jiena rrifjutajt li speċi nneħħieh iż-żiemel għax l-art mhix ta'

[1] Fol. 85 tal-proċess.

Brian u għad hemm kawża għaddejja u allura qabel ma jkun hemm is-sentenza tal-Qorti ma xtaqx illi jneħħi ż-żiemel."[2]

Illi l-ewwel Qorti kellha tagħmel distinzjoni bejn l-obbligi ta' Carmelo ZAMMIT bħala sid ta' l-istess żiemel u l-obbligi tal-appellant li sab ruħu f'din is-sitwazzjoni fejn kellu, irid u ma jridx jitma' ż-żiemel tal-akkużat Carmelo ZAMMIT peress illi dan ta' l-aħħar kien qed jirrifjuta għall-iskopijiet tiegħu li jneħħi ż-żiemel minn fejn ħallieh.

Illi l-ewwel Qorti spjegat illi kienet qed issib ħtija fl-appellant ukoll peress illi, skont hi,

"... fil-każ ta' Brian ZAMMIT huwa kellu kontroll fuq is-sitwazzjoni u seta' jara li dan iż-żiemel kien sejjer lura. Huwa kien konxju li dan iż-żiemel ried ikun ikkurat mill-feriti li kellu, mimxut kulljum bħal kull żiemel u affarijiet oħra bażiċi għal dawn it-tip ta' annimali iżda għażel li jagħlaq għajn waħda u ma jagħmel xejn u dan għaliex dan iż-żiemel ma kienx tiegħu. Huwa kellu żewg triqat: jew li jagħtih jiekol sew hu u jikkurah kif suppost jew li jara li dan iż-żiemel imur għand is-sid tiegħu. Iżda dan ma sarx."

Illi, bid-dovut rispett, f'din l-asserzjoni l-ewwel Qorti kienet fattwalment skorretta. L-appellant kien ipprova jara li dan iż-żiemel imur għand sidu, il-ko-akkużat l-ieħor. Kien l-akkużat l-ieħor li kien qiegħed jirrifjuta li jieħdu. Ex admisses, skont ma' qal lill-Ispettur stess, Carmelo ZAMMIT ħalla ż-żiemel hemm biex donnu iżomm sieq waħda f'dik il-parti tar-razzett sakemm tinqata' kawża ċivili li hemm bejn il-ko-akkużati. L-appellant ma seta' jagħmel xejn iktar. Dan mhux xi oġġett li jista' jiġi depożitat il-Qorti. L-appellant ma kellu l-ebda obbligu. Dan nonostante huwa aċċerta ruħu li l-ikel li kien qed iħallilu l-ko-akkużat Carmelo ZAMMIT jgħaddih liż-żiemel avolja ma kienx kompitu tiegħu li jagħmel dan. Żgur li ma kienx jispetta lill-appellant li joqgħod jikkura ż-żiemel jew iġiblu t-tobba u l-mediċini u dan proprju, kif qalet l-ewwel Qorti, għaliex iż-żiemel ma kienx tiegħu.

Illi ġiet eżebita f'dawn l-atti korrispondenza li għaddiet bejn l-appellant u missieru minn naħa u l-ko-akkużat l-ieħor min-naħa l-oħra fejn dan ta' l-aħħar ġie infurmat illi l-paddocks kellhom jitneħħew minħabba li ma kienux koperti bil-permessi relattivi u allura huwa kellu jneħħi ż-żiemel sabiex dan ikun jista' jsir.

Illi in vista ta' dan l-appellant kellu jiġi liberat minn kull imputazzjoni jew ħtija.

---

[2] Fol. 86 tal-proċess.

Illi, finalment u mingħajr preġudizzju, anke li kieku din il-Qorti ma taqbilx ma' l-appellant li kellu jiġi liberat minn kull ħtija l-appellant umilment jissottometti illi tenut kont iċ-ċirkostanzi kif hawn fuq sottomessi, il-piena inflitta kienet waħda eċċessiva u żgur li qatt ma kellha tkun l-istess piena daqs dik imposta fuq sid iż-żiemel u ċioe l-ko-akkużat l-ieħor. Kif diġa ġie sottomess hawn fuq l-appellant li mhux sid iż-żiemel kellu obbligi ferm inqas mill-ko-akkużat l-ieħor f'għajnejn il-liġi. Konsegwentement anke kien l-ewwel Qorti kienet ġusta fis-sejbien tal-ħtija ta' l-appellant xorta waħda kellha tagħmel distinzjoni bejn in-nuqqasijiet tas-sid u dawk ta' l-appellant. Dan qiegħed jingħad dejjem mingħajr preġudizzju għall-ewwel aggravju għaliex l-appellant jibqa' jsostni li l-mewt taż-żiemel seħħ tort unikament tal-ko-akkużat l-ieħor Carmelo ZAMMIT.

Ikkunsidrat : -

4. Illi mill-kumpless tal-provi jirriżulta li nhar id-19 ta' Novembru 2013 għall-ħabta tas-7:30pm, Carmelo ZAMMIT kien irraporta l-għassa taż-Żejtun illi n-neputi tiegħu Brian ZAMMIT, l-appellant f'dawn il-proċeduri, kien għalaq l-aċċess li kellu għal għalqa fejn hu kellu żiemel u minħabba f'hekk hu ma setgħax aktar jaċċedi għaliħ. Skond Carmelo ZAMMIT din ix-xatba kienet ilha magħluqa minn Lulju 2013 u allavolja kellhom ftehim mal-appellant sabiex huwa jagħti l-ikel u x-xorb liż-żiemel li Carmelo ZAMMIT stess kien iħallilu wara din ix-xatba, ż-żiemel ġie maltrattat.

5. Irriżulta wkoll illi dakinhar stess għall-ħabta tas-13:05, l-Uffiċjali tal-Animal Welfare kienu rċevew rapport mingħand Josanne ZAMMIT, mart Brian ZAMMIT, li nfurmathom illi kellhom żiemel fil-propjeta' tagħhom ċjoe fl-indirizz numru 1, Triq Ħal-Tarxien, iż-Żejtun, illi kien qed imut. Ġew infurmati wkoll illi dan iż-żiemel kien ta Carmelo ZAMMIT ċjoe z-ziju tal-appellant Brian ZAMMIT.

6. Meta l-Uffiċjali waslu fuq il-post sabu xatba msakkra u wara li fetħitilhom Josanne ZAMMIT huma daħlu fl-għalqa fejn sabu żiemel mitluq mal-art li kien jidher bagħtut ħafna. Issejjaħ il-veterinarju fuq il-post li kkonferma li dan iż-żiemel kien evidentement mhux ikkurat sew u kien malnutrit, tant illi l-qagħda tiegħu aggravat sal-punt li ttieħdet id-deċiżjoni li jitraqqad fuq il-post.

7. Il-Pulizija tkellmu ma Brian ZAMMIT dwar dak allegat fil-konfront tiegħu fejn hu stqarr li għall-ħabta ta' Settembru hu kien bagħat ittra bl-avukat lil Carmelo ZAMMIT sabiex ineħħi ż-żiemel tiegħu mill-għalqa iżda ż-żiemel qatt ma tneħħa. ZAMMIT saħaq ukoll illi hu kien jagħti l-ikel liż-żiemel li kien jipprovdilu Carmelo ZAMMIT skond il-ftehim li kellhom f'dan is-sens iżda ż-żiemel xorta waħda mar lura u miet. Skond l-appellant ukoll, il-qagħda taż-żiemel kienet diġa mhux tajba meta kien kitbilhom bl-avukat iżda din baqgħet sejra għall-agħar għaliex Carmelo ZAMMIT ma kienx itiħ biżżejjed ikel. Konsegwentement ittieħdu passi formanti l-mertu ta' dawn il-proċeduri fil-konfront kemm ta' Carmelo ZAMMIT kif ukoll kontra l-appellant.

Ikkunsidrat:

8. Illi f'dan il-każ l-appell jistrieħ fuq l-apprezzament tal-fatti magħmula mill-Qorti tal-Maġistrati. B'mod partikolari f'appelli ta' dan il-ġeneru, huwa importanti li jiġi ċċarat x'inhuma l-funzjonijiet ta' din il-Qorti tal-Appell Kriminali, li f'dan il-każ tisma' appelli

minn sentenzi mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Dawn il-funzjonijiet ġew spjegati f'diversi sentenzi, fosthom fis-sentenza ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Emanuel ZAMMIT*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)[3] fejn intqal:-

> kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzjoni li dik il-Qorti setghet ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l- ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment jew legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet

[3] Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost ohrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Godfrey Lopez*** u r-***Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina*** 24 ta' April 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Lawrence Asciak sive Axiak*** 23 ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Mustafa Ali Larbed***; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs Andrew George Stone***, 12 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs Anthony Bartolo***, 6 ta' Mejju 2004; ***Il-Pulizija vs Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu 2004; ***Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan*** et, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs Raymond Psaila et***, 12 ta' Mejju 1994; ***Il-Pulizija vs Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace***, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Domenic Briffa*** ġie mistqarr li :

> Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta' l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbahx, anke jekk ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu ghall-verdett li jkunu waslu ghalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal ghaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il- verdett taghhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbahx (ara per ezempju Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Asciak sive Axiak deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

9. B'hekk anke jekk din il-Qorti tistħarreġ ix-xiehda li tkun tressqet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, ir-rwol ta' din il-Qorti jibqa' dak ta' reviżjoni tad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Fil-kors ordinarju tal-funzjoni tagħha, ma ssirx Qorti ta' ritrattazzjoni, ċjoe li terġa tisma' l-każ u tiddeċiedi l-każ mill-ġdid. Id-deċiżjoni jekk l-imputat ikunx ħati jew le qabel xejn teħodha l-Qorti tal-Maġistrati li għandha d-dover li tanalizza l-provi u l-argumenti legali u tasal għall-konklużjonijiet tagħha wara li tkun qieset kollox.[4]

10. Din il-Qorti, bħala Qorti tal-Appell Kriminali twettaq id-dmir ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati billi tara jekk u safejn, il-Qorti tal-Maġistrati, bis-saħħa tal-provi li jkunu ġew miġjuba mill-partijiet u tal-argumenti legali dibattuti quddiemha, setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni milħuqa minnha fis-sentenza tagħha. Huwa minħabba f'hekk u biex tilħaq dan l-għan li din il-Qorti, bħala Qorti tal-Appell tagħmel l-apprezzament tagħha tal-provi prodotti quddiem dik il-Qorti.

11. Bosta drabi l-fatti li joħorġu mill-provi mhux dejjem ikunu jaqblu ma xulxin. Anzi ġieli jkun hemm xiehda li jgħidu bil-maqlub ta' xulxin. Għalhekk din il-Qorti trid tara jekk, u safejn, b'dawk il-provi li kellha quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati setgħetx tasal għall-konklużjonijiet tagħha kif jidhru fis-sentenza b'mod tajjeb u skont il-

[4] u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.

Liġi. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali li kellha quddiemha, allura din il-Qorti ma tibdilx il-konklużjonijiet milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati u dan għaliex jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza jekk ma jkunx hemm raġuni valida.

12. Jekk mill-banda l-oħra din il-Qorti tara li, mill-provi li nġiebu jew mill-argumenti legali imresqin quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati tkun żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti legali imresqin quddiemha, b'mod li allura din il-Qorti tqis ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet, allura din il-Qorti imbagħad għandha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.[5]

13. In oltre, għal dak li jirrigwarda l-kredibbilta' tax-xhieda, l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li filwaqt li huwa fid-dover

---

[5] Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Rida Salem Suleiman Shoaib***, 15 ta' Jannar 2009; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Paul Hili***, 19 ta' Gunju 2008; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Etienne Carter***, 14 ta' Dicembru 2004; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Godfrey Lopez*** u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Eleno sive Lino Bezzina***, 24 ta' April 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Lawrence Asciak sive Axiak***, 23 ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Mustafa Ali Larbed***, 5 ta' Lulju 2002; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs. George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs. Andrew George Stone***, 12 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs. Anthony Bartolo***, 6 ta' Mejju 2004; ***Il-Pulizija vs. Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs. Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu 2004; ***Il-Pulizija vs. Seifeddine Mohamed Marshan et***, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs. Raymond Psaila et***, 12 ta' Mejju 1994; ***Il-Pulizija vs. Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-Pulizija vs. Carmel sive Chalmer Pace***, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs. Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq b'suċċess, is-subartikolu (2) tal-istess artikolu jippostula li xhud wieħed waħdu jekk emnut huwa suffiċjenti. Dan ukoll ġie kkonfermat minn ġurisprudenza nostrana kopjuża fejn dan il-prinċipju ġie ripetutament assodat[6].

14. Illi wkoll relevanti ai fini tat-test tal-kredibbilta huwa l-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali li jistipula li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża : -

> id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

15. Skond il-ġurisprudenza nostrana jekk il-Qorti tal-Maġistrati tonqos milli tagħmel dan l-ezerċizzju fir-rigward ta' xhieda ta' ċertu portata jew li permezz tat-testimonjanza tagħhom ikollhom pern fuq is-sentenza finali, tista tirriżulta n-nullita' tal-proċeduri, li tista' titqajjem anki *ex officio* mill-Qorti stess u dan partikolarment meta l-każ ikun jistrieħ fuq il-kredibbilta' o meno tax-xhieda. Fi kliem

---

[6] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Bonavia*** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; ***Il-Pulizija vs Antoine Cutajar*** ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; ***Il-Pulizija vs Carmel Spiteri*** ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.

ieħor jekk il-Qorti tkun qed tibbaża s-sentenza tagħha fuq in-nuqqas ta' kredibbilta' o meno ta' xhud jew xhieda partikolari, dik il-Qorti ma tkunx tista tasal għal tali konkluzjoni b'mod sodisfaċċenti mingħajr l-ewwel ma tkun semgħet dawn ix-xhieda partikolari jixdu viva voce.[7]

16. In oltre kif gie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs. Joseph Thorne,***[8]

> mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f' kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.

17. Illi l-appellant jinstab akkużat bil-ksur tal-artikolu 8(2)(3) tal-Att dwar it-Trattament Xieraq tal-Annimali (Kapitolu 439 tal-Liġijiet ta' Malta) li jinqara kif ġej:

> (2) L-ebda annimal ma għandu jiġi mġiegħel isofri uġigħ, tbatija jew dwejjaq mingħajr bżonn, u l-ebda annimal ma jista' jigi abbandunat.
> (3) Kull min iżomm l-annimali jew jaqbel li jżomm animmali għandu jkun responsabbli għat-trattament xieraq tagħhom.

18. Bl-emenda introdotta bl-Att XXXV tas-sena 2014 ġie speċifikat f'aktar dettal liema passi għandhom jittieħdu minn min ikun qed jieħu ħsieb annimal biex jiżgura illi kull annumal ikollu kull ma jinħtieġ, inkluż ambjent adegwat u ikel xieraq fost oħrajn. Bl-introduzzjoni ta' dan is-subparagrafu il-Leġislatur ried jiċċara l-interpretazzjoni tal-artikolu 8 sabiex jinkorpora diversi xenarji

[7] Ara is-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs. Joseph Bartolo*** deciza mill-Qorti tal-Appell Kriminali nhar id-9 ta' Settembru 1999 ippreseduta mill-imhallef Vincent Degaetano.
[8] Deċiza fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joe Galea Debono.

differenti u li n-nuqqas tagħhom jistgħu indubjament iwasslu għat-tbatija, mard jew uġiegħ tal-annimal miżmum. Madanakollu għalkemm dan is-subparagrafu ma kienx fis-seħħ fil-Liġi fiż-żmien meta seħħew il-fatti ta' dan il-każ ma jfissirx li l-ipoteżi tar-reat kontemplata f'dan il-każ kienet eskluża jew insussistenti fiż-żmien meta seħħew il-fatti.

19. Illi t-tifsira ta' '*moħqrija*' ta' annimali li kienet (u għadha) viġenti fi żmien il-fatti tal-każ :

> tfisser li ġġiegħel lill-annimal, <u>b'xi att jew ommissjoni,</u>[9] isofri uġiegħ jew tbatija li fix-xorta jew mill-qawwa, jew fil-għan tagħhom, jew fiċ-ċirkostanzi li fihom ikunu imposti, jkunu żejda jew bla ħtieġa'.[10]

Ikkunsidrat:

20. Illi l-appellant Brian ZAMMIT jisħaq, in suċċint, illi hu ma seta' qatt jinżamm responsabbli għall-akkuża miġjuba kontra tiegħu peress illi hu ma kienx is-sid taż-żiemel li miet minħabba l-qagħda prekarja tiegħu. Brian ZAMMIT insista li hu, a differenza ta' dak li saħqet il-Qorti tal-Maġistrati, għamel li seta' sabiex iż-żiemel jingħata aktar l-ikel u l-kura. In oltre Brian ZAMMIT indika illi permezz t'ittra legali,[11] kien ta struzzjonijiet, sabiex dan iż-żiemel ma jibqgħax fl-għalqa tiegħu. Dan peress illi kellhom jitwaqqgħu xi kmamar li kien hemm, fosthom il-*paddock* fejn kien qed jinżamm dan iż-żiemel, peress li dawn kienu mibnijin illegalment u kienu suġġetti għal

[9] Emfazi tal-Qorti.
[10] Artikolu 2 tal-Kapitolu 439 tal-Liġijiet ta' Malta.
[11] li ġew eżebiti fl-atti a fol 114 sa 116 u li kienu maħruġa f'isem missieru Anthony Zammit.

azzjoni da parti tal-MEPA. Madankollu dan iż-żiemel qatt ma nġabar minn sidu fejn konsegwentement baqa fl-għalqa fejn kien qiegħed jirresjedi l-appellant u fejn sussegwentement saħħtu baqgħat sejra lura u kellu jitraqqad.

21. Għalkemm irriżulta soddisfaċentement ippruvat lill-Qorti tal-Maġistrati li ż-żiemel *de quo* ma kienx proprjeta ta' Brian ZAMMIT, irriżulta wkoll pruvat li Brian ZAMMIT kien ħalla dak iż-żiemel fl-għalqa, u aċċetta li jieħu ħsieb itih l-ikel. Issa mid-diċitura tal-Liġi jirriżulta li r-responsabbilta' kriminali derivanti mill-artikolu 8 tal-Kapitolu 439 tal-Liġijiet ta' Malta mhix limitata biss għas-sid tal-annimal. Is-subartikolu (3) tal-Artikolu 8 jestendi r-responsabbilta penali anki fuq kull min ikun qed **<u>iżomm</u>** annimal fil-propjeta' tiegħu. Hawnhekk il-Liġi qegħda testendi l-obbligu tal-kura tal-annimal anke fuq min iżommu. Il-fatt li l-annimal ma jkunx proprjeta ta' min iżommu, ma jeżonerax lil min iżommu mir-responsabbiltajiet tiegħu versu dak l-annimal li jkun ġie, għal xi raġuni jew oħra miżmum minnu. Naturalment imbagħad l-effetti ċivili li jitnisslu minn dan huma meritu ta' konsiderazzjonijiet oħra quddiem il-Qrati kompetenti.

22. Mill-atti jirriżulta soddisfaċentement pruvat ukoll li fi żminijiet anteċedenti, konkomitanti u sussegwenti għal meta seħħew il-fatti li taw lok għal dan il-każ, kien hemm diversi kwistjonijiet jaħarqu bejn l-appellant u l-familjari tiegħu dwar l-għalqa fejn dan iż-żiemel kien qiegħed jiġi miżmum. Ħadd mix-xiehda li xehdu, inkluż l-appellant, ma jinnega li fi żmien dan il-każ, l-appellant Brian

ZAMMIT kellu d-detenzjoni tal-art fejn kien jinsab il-*paddock* li fih kien miżmum iż-żiemel ta' Carmelo ZAMMIT.

23. Jirriżulta wkoll soddisfaċentement ippruvat ukoll li l-istess appellant u missieru Anthony Zammit kienu ħadu deċiżjoni li jsakru x-xatba sabiex il-familjari tagħhom, inkluż allura Carmelo ZAMMIT, ma joqogħdux deħlin u ħerġin liberament.

24. Illi in segwitu għal dan nibtu diversi kwistjonijiet legali bejniethom, fosthom għaliex Carmelo ZAMMIT ma baqalux aċċess liberu għaż-żiemel tiegħu. L-appellant kien wieħed mill-ftit nies li f'dawk iż-żminijiet kellu aċċess liberu għall-fond in kwistjoni nonche għaż-żiemel.

25. Irriżulta wkoll mill-atti illi fit-18 ta' Lulju 2013 missier l-appellant, Anthony Zammit kien kiteb ittra legali lil Carmelo ZAMMIT sabiex hu jieħu l-effetti tiegħu mir-razzett f'okkażżjoni waħda u miftehma biex b'hekk wara hu jkun jista' jagħlaq l-aċċess għar-rażżett fejn kien hemm iż-żiemel. Sussegwentement fit-2 ta' Settembru 2013 intbagħtet ittra legali oħra, fejn din id-darba Carmelo ZAMMIT kien ġie interpellat biex f'ġurnata miftehma huwa jieħu ż-żiemel tiegħu u l-effetti li kien fadallu jieħu sabiex il-binjiet illegali li kienu fir-razzett, nkluż il-*paddock* fejn kien qed jinżamm iż-żiemel, jitwaqqgħu kif kienu qedgħin jitolbu l-awtoritajiet minnu. Madankollu jidher ċar illi minkejja tali interpellazzjonijiet da parti ta' missier l-appellant, dan iż-żiemel baqa' fl-għalqa u Carmelo ZAMMIT ma ħadux minn hemm. Mill-provi ma jirriżultax pero li

l-appellant jew missieru ħadu xi azzjoni legali u ġudizzjarja ulterjuri biex jeżimu lilhom infushom miż-żamma ta' dan iż-żiemel.

26. Illi ġie soddifaċentement ippruvat ukoll li Carmelo ZAMMIT kien miftiehem mal-appellant biex l-appellant jitma' liż-żiemel tiegħu bl-ikel li kien iħallilu Carmelo ZAMMIT minn wara x-xatba msakkra. Ma rriżultax li l-appellant naqas milli jwettaq dan il-ftehim; iżda jibqa' l-fatt illi minkejja dan, il-qagħda taż-żiemel marret lura ferm tant illi kellu jitraqqad fid-19 ta' Novembru 2013.

27. Illi skond id-deposizzjoni tal-veterinarju Duncan Chetcuti Ganado, kif ukoll mir-rapport tiegħu, jirriżulta illi dan iż-żiemel ġie sottopost għal uġiegħ bla bżonn fejn saż-żmien meta ġie invistat minnu, u ċioe sad-data meta traqqad, iż-żiemel ma kienx ġie invistat minn veterinarju ieħor allavolja kien evidenti li kien qed ibgħati minn uġiegħ u kellu feriti miftuħin. Din it-tbatija kienet ikkaġunata minn

> inappropriate housing, insufficient feed, insufficient grooming, old untreated wounds; underweight. The horse had been adandoned to its destiny, with no person actually caring for it.[12]

28. Minn dan huwa evidenti li l-provvista ta' ftit ikel u ilma liż-żiemel li għamel l-appellant ma kienetx biżżejjed. Il-qagħda kritika taż-żiemel u n-nuqqasijiet li rriżultaw ġew ikkonfermati mir-rappreżentanti tal-*Animal Welfare* li xehdu f'dawn il-proċeduri. Dan iż-żiemel kien qed ibgħati ħafna u dan mingħajr l-ebda ħtieġa, minħabba dawn in-nuqqasijiet kollha li hu kellu jingħata. Għalhekk allavolja l-appellant ma kienx sid iż-żiemel, ġaladarba dan l-

[12] Rapport tal-Veterinarju Dr. Duncan Chetcuti Ganado a folio 42 et seq tal-atti proċesswali.

annimal baqa' fl-għalqa li kien qed jieħu ħsieb u li kellu aċċess għaliha l-appellant, skont l-artikolu 8 tal-Kapitolu 439 tal-Liġijiet ta' Malta, l-appellant ukoll kien responsabbli biex jassikura li ż-żiemel kien qed jingħata trattament xieraq inkluż ikel biżżejjed, akkomodazzjoni tajba u kura adegwata għalih.

29. Jekk iż-żiemel kien qed ibgħati u kien muġugħ, kien jispetta lilu wkoll, li jieħu ħsieb il-kura veterinarja tiegħu. Il-Liġi li tipproteġi lill-annimali ma toqgħodx tħares lejn it-titolu ta' min ikun qed iżomm l-annimal fuq dak l-annimal jew inkella r-raġuni għaliex huwa jkun qiegħed iżomm dak l-annimal. Jekk persuna żżomm annimal, irrispettivament mit-titolu u mir-raġuni, dik il-persuna hija obbligata li tieħu ħsieb dak l-annimal u tara li dan ma jiġix maħqur, imweġġgħa, imdejjaq jew abbandunat.

30. L-appellant kellu l-kontroll tas-sitwazzjoni u tal-annimal. Mix-xiehda tiegħu l-appellant wera' li kien hemm limitu kemm kien lest li jaħli riżorsi minn tiegħu fuq dan iż-żiemel ta' zijuh. Biss minflok għażel li jieħu t-trieq legali biex ikun jista' jeżimi lilu nnifsu mir-responsabbiltajiet taż-żamma ta' dan l-annimal, huwa straħ biss fuq ittra legali jew tnejn, li ma ħallietx effett. Evidentement il-benessere taż-żiemel ma kienx priorita għall-appellant li fix-xiehda tiegħu jammetti li ż-żiemel baqa' sejjer lura fiż-żmien wara li x-xatba ġiet imsakra. Ir-relazzjoni tal-veterinarju turi biċ-ċar li waqt li kien fiż-żamma tal-appellant dan l-annimal ma rċieva ebda kura u attenzjoni.

31. Lanqas hija ġustifikazzjoni li jgħid li hu kien qed jitma liż-żiemel b'għalf minn tiegħu; u dan għaliex ġie soddisfaċentement pruvat li fiż-żmien in kwistjoni ż-żiemel ma kellux biżżejjed ikel. Ir-ritratti weħidhom juru ċar kemm saħħet dan iż-żiemel kienet ħażina. L-appellant kien obbligat li jagħmel ferm aktar minn dak li jgħid li jagħmel biex jara li ż-żiemel ma jbagħtix jew ikun maħqur skont il-Liġi. Il-Qorti tal-Maġistrati qieset li fir-rigward ta' Brian ZAMMIT, huwa kien responsabbli kriminalment minħabba n-nuqqasijiet omissivi attivi u passivi.

32. Din il-Qorti jidhrilha li fl-isfond tal-provi prodotti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, dik il-Qorti setgħet legalment u raġonevolment tasal sabiex issib lil Brian ZAMMIT ħati tal-imputazzjoni miġjuba kontra tiegħu.

Ikkunsidrat:

33. Illi fl-aggravju li jitratta l-piena, l-appellant jaċċena għall-fatt li l-Qorti tal-Maġistrati ma kellhiex titratta miegħu bl-istess mod bħalma trattat lis-sid taż-żiemel meta hija imponiet l-istess piena. L-appellant itenni li dik il-Qorti kellha tagħmel distinzjoni bejn ir-responsabbilta' tagħhom fil-konfront taż-żiemel.

34. Illi fi żmien mertu tal-każ de quo, il-piena applikabbli għall-ksur tal-artikolu 8 tal-Kapitolu 439 tal-Liġijiet ta' Malta kienet ta' multa ta' mhux anqas minn mitejn tnejn u tletin Euro u erbgħa u disgħin ċentżmi (€232.94) u mhux aktar minn sitta u erbgħin elf u ħames mija u sebgħa u tmenin Euro, sebgħa u erbgħin ċenteżmu (€46,587.47) jew għall-piena ta' priġunerija għal mhux aktar minn sena jew alternattivament għall-imposizzjoni tal-multa kif ukoll tal-piena karċerarja.

35. Illi m'hemm l-ebda dubbju illi l-piena mposta mill-Qorti tal-Maġistrati kienet tinsab fil-parametri tal-liġi. Minn dak li rriżulta f'dan il-każ ma jirriżultax għalhekk li meta l-Qorti tal-Maġistrati ġiet biex teroga l-piena tagħha hija ħadet xi żball fil-prinċipju jew inkella imponiet piena li kienet eċċessiva jew manifestament eċċessiva b'mod li allura din il-Qorti jkollha s-setgħa li tbiddel dik il-piena. Minn dak miktub fil-Liġi ta' dak iż-żmien jirriżulta li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet timponi piena ferm għola minn dik li imponiet, peress li anke setgħet timponi piena ta' priġunerija. Biss il-Qorti tal-Maġistrati qieset li dan kien każ ta' gravita tali li għalkemm ma kienx jimmerita priġunerija, xorta waħda kien jimmerita multa konsiderevoli, għalkemm ferm il-bogħod mill-massimu li dik il-Qorti setgħet timponi. Mill-provi li kellha quddiemha, il-Qorti tal-Maġistrati rat li dan il-povru żiemel inqabad ostaġġ ta' kwistjonijiet u piki bejn l-appellant u familjari tiegħu li wasslu sabiex dan iż-żiemel iservi ta' pedina għaż-żewġ naħat. Il-prezz spiċċa ħaslu ż-żiemel li ma jingħatax il-kura u l-attenzjoni meħtieġa u fejn, għall-pika, ras u qalb iebsa tal-partijiet

kollha involuti, dan iż-żiemel għex f'agunija għal żmien twil li wassal għal mewta kerha. Żgur li dan ma jimmilitax favur temperament ta' pieni.

Deċide

Għal dawn il-motivi din il-Qorti, tiddeċiedi billi tiċħad l-appell ta' Brian ZAMMIT u tikkonferma s-sentenza appellata.

Aaron M. Buġeja
Imħallef